

ነዚ መፅሓፍ ኣዘዩ ዘነኣድ ግቡእን ብጣዕሚ ፅቡቕን ዘኾነ ክንክንን ሓሰዋን (ኣተሓሕዛ) ደግበሩሱ

እዚ መፅሓፍ ንብረትን ሃፍትን ቤት ትምህርትኹም እዩ።

ንኸይበላሸው፣ ንኸይገዳእን ንኸይጠፍእን ግቡእን ብጣዕሚ ፅቡቕን ዘኾነ ኣተሓሕዛ ግበሩ።

ግቡእን ብጣዕሚ ፅቡቕን ዘኾነ ኣተሓሕዛ (ክንክንን ሓሰዋን) መፅሓፍ ንክህልው ዘሕገዙ ዘስዕቡ ኣገደስቲ ዘበሃሱ 10 (ዓስርተ) ሓሳባት (ትእዛዛት) ኣሰዉ።

1. መፅሓፍ ብላስቲክ፣ ጋዜጣ ወይድማ ልሙዕ ዓብዪ ወረቐት ወዘተ ምሽፋን (ምጥራዝ)።
2. ኩልሻዕ ኣብ ፅሩይን ደረቕን (ንቕፅን) ቦታ መፅሓፍ ምቕማጥ።
3. መፅሓፍ ንክትጥቀም እንትትሕዝ ኢድካ ፅሩይን ንፁህን ምጂኑ ምርግጋፅ።
4. ኣብ ሽፋን ይኹን ኣብ ውሽጢ መፅሓፍ ዝኾነ ዓይነት ፅሑፍን ምልክትን ዘይምግባር።
5. መፅሓፍ እንትጥቀም ኣብ-ውሽጡ ቁራፅ ወረቐት ወይድማ ካርዲ ንምልክት ምጥቃም።
6. ካብ ውሽጢ መፅሓፍ ዝኾነ ዓይነት ስእሊ ወይድማ ገፅ ዘይምቕዳድ፣ ዘይምውሳድ።
7. ዝተበላሸወ ወይድማ ዝሃሰሰ ፅሑፍ እንትገጥም ምድማቕን ምሕዳስን የድልይ።
8. መፅሓፍ ናብ ቦርሳ እንትተእትዉ ግቡእ ጠመተ ምሃብን ብውኑ ምስትውዓልን የድልይ። ህድእ ኢልኩም ከይቕደድን ከይዕፀፍን ጥንቃቻ ክትገብሩ ይግባእ።
9. መፅሓፍ ካብ ሓደ ሰብ ናብ ካሊእ እንትሓልፍን ኣብ ምቅብባልን ግቡእ ጥንቃቻ ምግባር።
10. ሓዲሽ መፅሓፍ ንፈለማ እንትጥቀሙ ብስርዓትን ብዝባገን ምሉእ ብምሉእ ገፁ ምቕማጥ። ብሓደ ግዜ ውሑድ ገፃት ጥራሕ ምርኣይ ይግባእ። ኣዕሪኻ ዘይምሕሳይ። ካብ ገፅ ናብ ገፅ ምስግጋር እንትህልው ጠርዚ ሕድሕድ ገፅ ከይጉዳእ ብጥንቃቻ ቀስ ኣቢልካ ምግልባጥ (ክሳብ ዝለምድ)። እዚ ንሽፋንን ጠርዝን መፅሓፍ ብፅቡቕ ኩነታት ንምሓዝ ዝሕግዝ እንትኸውን እቲ መፅሓፍ'ውን ነዊሕ ዕድመ ንኸገልግል ይሕግዝ።

ትምህርት ስብረተሰብ

መፅሐፍ ተምሃራዊ

7^ኛ ክፍሊ

መዳለውቲ፡

ሞሳ ተደሳ ብሩ (M.Sc)

ፀሃዩ ፍቅዱ ክስረስ (B.A)

ገምገምቲ፡

ሮማን ገደደ

ክስም ክፅብሃ

ጠዓመ ገብሩ

ሚኒስቴር ትምህርት
ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

እዚ መፅሓፍ ንፕሮጀክት ምምሕያሽ ፅርዮት ሓፈሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ተባሂሉ ብምትሕብባር ፈንድ መንግስታት ፊንላንድ፣ ጣልያን፣ ኔዘርላንድን እንግሊዝን ከምኡውን ልቓሕ ባንኪ ዓለም ቐፅሪ (IDA Credit No) 4535 - ET ብዝተረኸበ ዝተዋደደ ሓገዝ ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣብ 2003 ዓ.ም ተሓቲሙ።

© ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣብ 2003 ዓ.ም (2011 ዓ.ም.ፊ) ተሓቲሙ። መሰል ሕትመት ብሕጊ ዝተሓለወ። ካብ ሚኒስቴር ትምህርቲ ኣቐዲሙ ብፅሑፍ ዝተውሃበ ፍቓድ እንተዘይሃልዩ ወይድማ ብመሰረት ነጋሪት ጋዜጣ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣዋጅ ቐፅሪ 410/2004 መሰረት ዝተውሃበ ሕጋዊ ኣፍልጦ (Copyright and Neighbouring Rights Protection) እንተዘይሃልዩ ካብዚ መፅሓፍ ዝተወሰነ ክፋል ይኹን ወይድማ ብምሉእ ክባሃሕ፣ ክውሰድ፣ ብዝኾነ ዓይነት ክመሓላለፍ፣ ወይድማ ብኤሌክትሮኒክ መልክዕ ክቅዳሕ፣ ናብ ካሊኦ ግልጋሎት ክውዕል ወዘተ ኣይክኣልን።

ኣብ ምድላውን ሕትመትን እዚ መፅሓፍ ተምሃራይ ከምኡውን ነዚ ስዒቡ ተዳልዩን ተሓቲሙን ዘሎ መምርሒ ንመምህር ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ መንገዲ ኣበርክቶ ንዝገበርኩም ውልቀሰባት፣ ጉጅለን ዝተፈላለዩ ትካላትን ብምልእኹም ሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣዝዩ ዝለዓለ ምስጋና የቐርብ።

ኣእምሮኣዊ ሃፍትን ንብረትን ብሰናይ ፍቓድ ሰብ ዋና ዝተውሃቦዩ። ዝኾነ ይኹን በዓልዋና ኣእምሮዊ ሃፍትን ንብረትንዚ መፅሓፍ'የ ዝብል ሰብ ብግቡእ እንተዘይተሓቢሩን እንተዘይተጠቐሱን ኣብ ከተማ ኣዲስ ኣበባ ፍሉይ መፀውዒ ኣራት ኪሎ ኣብ ዝበሃል ቦታ ንዝርከብ ዋና ቤት ፅሕፈት ሚኒስቴር ትምህርቲ (ቐ.ሳ.መ 1367) ክገልፅ ከምዝግባእ ብኸብሪ ንገልፅ።

ኣብዚ መፅሓፍ ተምሃራይ ኣዝዮም ብዙሓት ካርታታትን ስእልታትን ከምኡውን ሰደቓታትን ኣለዉ። እዚኦም ካብ ኢንካርታ፣ በዓልመዘ ስራሕቲ ካርታ ኢትዮጵያ፣ ኤጀንሲ ማእከላዊ ስታቲስቲክስ ኢትዮጵያ፣ ኤጀንሲ ባህልን ቱሪዝምን ትግራይ፣ ኢንቴርኔትን ዝተፈላለዩ መጻሕፍቲ ከምኡውን ብውልቀ ካብ ኣይተ ሞላ ተድላ ብሩ (ዋና መዳለዊዚ መፅሓፍ) ዝተወሰዱ ብምኽናም ነዚኦም ብምልኦም ግቡእ ኣፍልጦ እናሃብና ስለተጠቐምናሎም ድማ ኣዚና ካብ ልቢ ነመስግን።

© ፈለማ ወርሒ ሓምሌ 2003 ዓ.ም ተሓቲሙ

ምድሳው፣ ምስንዳእን ሕትመትን እዚ መፅሓፍ

ስታር ሓ.ዘ. መከፋፈልቲ መጻሕፍቲ ትምህርቲ
24/4800፣ ጎደና ብሃራት ራም፣ ዳርደጋንጅ
ኒው ደልሂ - 110002፣ ህንዲ

ከምኹ'ውን

ኣስቴር ነጋ ትካል መሐተሚ መጻሕፍቲ
ቐ.ሳ.መ 21073
ኣዲስ ኣበባ፣ ኢትዮጵያ

ምስ ፕሮጀክት ምምሕያሽ ፅርዮት ሓፈሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ዘተኣሰረ ወዕሊቐፅሪ
ET—MoE/GEQIP/IDA/ICB/G01/09
ISBN 978-99944-2-126-8

ትሕዝቶ

ምዕራፍ ሓደ

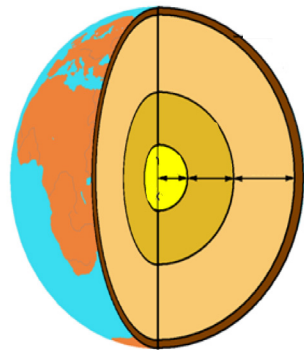
ኣብ ኣፍሪካ ምንባር 1

- 1.1 መርክቦ፣ ስፍሓትን ቅርፅን ኣፍሪካ 3
- 1.2 ዋሮን ቃስታን 7
- 1.3 ቀንዲ ቤተሰብ ቋንቋታት ኣፍሪካን ዝርገሐኦምን 11
- 1.4 ዋንታዊ ስልጣነታት ኣፍሪካ (ግብፅን ካርቴጅን)..... 19
- 1.5 ቅድመ ባዕዳዊ መግዛእቲ ሃገራት - ዚምባብዌ፣ ማሊን
ፋንጂን.....34
- 1.6 ነዊሕ ርሕቕት ንግዲ ከም ምኽንያት መራኽቢ ህዝቢ ኣብ
ኢትዮጵያ.....45
- 1.7 ህዝቢ.....50
- መጠቓለሊ.....70
- ማህደረ ቃላት.....73
- መጠቓለሊ ሕቶታት.....76

ምዕራፍ ክልተ

ኣወቓቕራ ምድሪ79

- 2.1 ኣበሬታ ካብ ካርታ ኣሊሽካ ምርካብን ምጥቓምን.....80
- 2.2 ቐፀላታት ምድሪ86
- 2.3 ኣፈጣጥራን ዓይነታትን ከውሒ88
- መጠቓለሊ.....94
- ማህደረ ቃላት.....95
- መጠቓለሊ ሕቶታት.....96

ምዕራፍ ሰለስተ

ስርዓተ ምህዳርን ፈተናታቱን.....99

3.1	እፅዋት ተፈጥሮን እንስሳት ዘገዳምን	100
3.2	ማይ፣ ሓመድን አየርን	109
3.3	ንምዕቃብ ሃፍትታት ተፈጥሮ ዝውሰዱ ሰጉምትታት ...	115
	መጠቓለሊ.....	119
	ማህደረ ቃላት.....	120
	መጠቓለሊ ሕቶታት.....	120

ምዕራፍ አርባዕተ

ውራይ ህዝቢ.....121

4.1	ምስ ህዝቢ ዝተዛመዱ ጉዳያት	124
4.2	መሰላትን ደሕንነትን ህፃናት - ክፍፀሙ ዝግብኦም ጥንቃቄታትን	135
4.3	ምርግጋፅ ስርዓት ሰናይ ምምሕዳር ኣብ ኣፍሪካ	141
4.4	መደባት ኢጋርነትን ሽርክና ዝተፈላለዩ ከባብያዊ ውዳበታት ኣህጉር ኣፍሪካ	157
	መጠቓለሊ.....	166
	ማህደረ ቃላት.....	169
	መጠቓለሊ ሕቶታት.....	173